

DISTINCTIO XXXVIII.

in notitiam plurimorum venit. Et quia rei judicium non variatur per id quod est per accidens, sed secundum id quod est per se, ideo votum publicum secundo modo in idem computatur quod privatum; sed publicum primo modo distinguitur a privato; & hoc est solemne.

Ad secundum dicendum, quod dicta divisio datur pro ea quae sunt essentialia voto. Illud enim ex quo votum habet vim obligandi, est sibi essentialia. Unde non est verum quod aequaliter obligent omnibus modis nec quoad Deum, nec quoad homines; sed aliquo modo aequaliter obligant, ut dicetur.

Ad tertium dicendum, quod naturalis est ordo quo fit progressus de imperfecto ad perfectum: unde & in totis potestatis fit progressus ab una parte in aliam, sicut embryo prius haber animam vegetablem aliquo modo quam sensibilem, & sensibilem quam rationalem: & similiter etiam non est inconveniens quod idem votum primo sit privatum, & postea publicum.

Ad quartum dicendum, quod matrimonium, & alia sacramenta habent plenum effectum suum praetermissis his quae ad solemnitatem sacramenti pertinent, propter hoc quod habent efficaciam ex virtute divina, & non ex institutione humana; sed votum quod obligat per id quod ab homine est, non habet perfectam vim obligandi, nisi debita solemnitate adhibita: & ideo votum distinguitur per solemne, & non solemne; non autem matrimonium, vel aliquod aliud sacramentum.

SOLUTIO III.

Ad tertiam questionem dicendum, quod votum, ut dictum est, dicitur solemne ex hoc quod habet completam vim obligandi. Ea enim ad solemnitatem rei pertinere dicuntur quae ei completem esse tribuunt. Votum autem, cum essentialiter sit promissio, complementum sue virtutis accepit sicut & promissio; cuius quidem obligatio tunc compleetur quando aliquis hoc quod promittit in praesenti dat, quodammodo ponens eum cui fit promissio, in corporali possessione alicuius rei, unde habere possit quod promittit; sicut si aliquis fructus agri promitteret, & promittendo agrum daret; & similiter si servitium aliquod promitteret, & se in servum daret. Eo ideo tunc votum solemnizari dicitur quando aliquis præstantialiter se dat Deo, divinis se servitiis mancipando: quod quidem fit per ordinis sancti susceptionem, & per professionem certæ regulæ debito modo factæ, scilicet in manum ejus qui debet recipere, & aliis circumstantiis servatis quæ secundum jura determinantur: alias non esset votum solemne, quantumcumque quis profiteretur, quia ex tali professione non fieret sub potestate eorum qui religioni præsunt.

Ad primum ergo dicendum, quod cum solemnitas voti sit ex hoc quod res ipsa dat, unde promissio impletatur, quando aliquid temporaliter solendum promittitur, non potest solemne votum esse, sicut est votum peregrinationis, vel alius hujusmodi. Nec obstat quod solemnitas differentia voti communiter sumptu ponitur: quia etiam anima rationalis, in qua est perfecta ratio vita, non est in omnibus viventibus, quamvis rationale ponatur differentia animalis simpliciter.

Ad secundum dicendum, quod habitus religiosus non est per se, sed secundum modum in idem computatur, quod privatum.

(1) Forte tenoris.

DISTINCTIO XXXVIII.

nis est duplex: quidam qui non professis dari solet, alius qui datur professis: & si in quibitdam religiobus utrisque idem habitus detur, tamen in professione consteuit habitus benedici; & habitus sic benedictus quasi alius computatur. Primus ergo habitus non sufficit ad solemnizandum votum, etiam prius emissum; sed secundi habitus suscepit solemnizat votum, quia est quedam presumptione professionis; contra quam presumptionem etiam non admittitur probatio, si serventur debita circumstantiae, sicut quod detur habitus ab eo qui dare possit, & coram fratribus multitudine. Si enī aliquis in domo sua tallem habitum suscepisset, non propter hoc presumeretur votum solemnizasse: & ideo habitus suscepit non debet poni alia causa solemnitatis, quia non solemnizat votum, nisi in quantum est professio quedam presumptione.

Ad tertium dicendum, quod antequam essent istæ regulæ quæ modo sunt, erat aliquis modus vivendi ab Ecclesia approbus, quo aliqui ad ea quæ supererogationis sunt, se obligabant, & tunc certi (1) temporis obligatio ad alium modum vivendi idem faciebat quod nunc obligatio ad certam regulam.

Ad quartum dicendum, quod votum hoc non dicitur privatum, quod ad notitiam paucorum venit, sed quia non habet unde oporteat ad notitiam deduci. Ille autem qui professionem in occulto facit, ut si in domo sua faciat in manu ejus qui eam recipere possit, facit votum quod habet unde in publicum deduci debet, quia oportet eum sæcularem vitam dimittere, & in clausuro cum aliis sui ordinis conversari.

ARTICULUS III.

Utrum votum obliget, ut semper necesse sit illud observari.

2. 2. quæst. LXXXVIII. art. 3.

Ad tertium sic proceditur. Videtur quod votum non obliget, ut semper necesse sit illud observari. Nullus enim obligari potest ad impossibile. Sed aliquando impossibile est votum observari, sicut patet in illa quæ votit virginitatem, & corruptum. Ergo non est necessitas votum servare.

2. Præterea. Effectus non potest esse firmior sua causa. Sed causa dans firmatatem suo voto est deliberatio, ut ex definitione prius posita, art. 1. quest. 1. patet. Cum ergo deliberatio humana non habeat necessariam firmatatem, quia cogitationes hominum sunt timidæ, & incertæ providentiae nostræ, ut dicitur Sapient. ix. videtur quod votum non obliget de necessitate ad observandum.

3. Præterea. Juramentum strictius obligat quam votum: quia veritas divina, ex qua juramentum obligat, est efficacior quam deliberatio humana, ex qua obligat votum. Sed juramentum non obligat ad hoc quod observeretur de necessitate: quia quandoque potest sine peccato frangi, sicut quando vergit in deteriorem exitum. Ergo nec votum obligat ad hoc quod semper necesse sit observari.

4. Præterea. Votum quandoque fit sub conditione, sicut votit Jacob Gen. xxvii. 20. Si Deus meus mecum fuerit... erit mihi Dominus in Deum. Sed tale votum non obligat conditione non extante. Ergo non omnes votum de necessitate obligat.

Præterea. Votum non obligat conditione non extante. Ergo non omnes votum de necessitate obligat.

QUESTIO I.

5. Præterea. Ille qui moratur in religione ultra tempus probationis determinatum, etsi ore non profiteatur, votum interpretatum fecisse dicitur. Sed hoc votum, ut videtur, non necesse est eum observare, quia nihil ipse promisit; nec videtur teneri semper ad ea quæ votum professionis continet, cum quandoque tempore probationis non videntur statuta regulae observari, & ipse non intendit intrare monasterium, nisi ut viveret sicut alii vivunt. Ergo videtur quod non omne votum obliget, ut necessario servetur.

6. Præterea. Nullus obligatur ad id quod dependet ex arbitrio alieno, sicut cum quis vovet intrare aliquod claustrum religionis: est enim in potestate ilorum eum recipere, vel non. Ergo si ipsi nolint, non videretur quod obligatur ad votum solendum.

7. Præterea. Quicumque tenetur ad aliquid sine temporis determinatione, tenetur ad statim. Si ergo votum obligaret, qui facit votum, & non determinat tempus, tenetur ad statim solendum; quod non videretur verum.

Sed contra est quod dicitur Deuter. xxii. 21. *Cum votum voveris Domino Deo tuo, non tardabis reddere.*

Præterea. Augustinus dicit, epist. xlvi. quod votum est voluntatis, sed reddere necessitatis.

QUESTIUNCULA II.

1. Ulterius. Videtur quod per obligationem voti simplicis matrimonium contractum dirimi debeat. Fortius enim vinculum præjudicat debiliori. Sed vinculum voti est fortius quam vinculum matrimonii: quia hoc facit homini, illud Deo. Ergo vinculum voti præjudicat vinculo matrimonii.

2. Præterea. Præceptum Dei non est minus quam præceptum Ecclesiæ. Sed præceptum Ecclesiæ adeo obligat quod si contra ipsum matrimonium contrahatur, dirimitur: sicut pater de illis qui contrahunt in aliquo gradu consanguinitatis ab Ecclesia prohibito. Ergo cum servate votum sit præceptum divinum, videtur quod cum quis contra votum divinum matrimonium contrahit, ex hoc matrimonium sit dirimentum.

3. Præterea. In matrimonio potest homo uti carinali copula sine peccato. Sed ille qui facit votum simplex, nūquam potest carnaliter commisceri uxori sine peccato. Ergo votum simplex matrimonium dirimit. Probatio media. Constat quod ille qui post simplex votum continentia matrimonium contrahit, mortaliter peccat: quia secundum Hieronymum, (a) virginitatem votentibus non solum nubere, sed velle nubere damabile est. Sed contractus matrimonii non est contra votum continentia nisi ratione carnalis copula. Ergo quando primo carnaliter commiscetur uxori, mortaliter peccat: & eadem ratione omnibus aliis vicibus, quia peccatum primo commissum non potest excusare a peccato sequenti.

4. Præterea. Vir, & mulier in matrimonio debent esse pares, præcipue quantum ad carnalem copulam. Sed ille qui votum simplex continentia facit, numerum potest petere sine peccato debitum: quia hoc est expresse contra voluntatem continentia, ad quam ex voto tenetur. Ergo nec reddere potest sine peccato.

(1) Addit Nicolai: sicut & votum solemine. (2) Al. impossibile.

Ex Edit. P. Nicol., (a) Ex quo refertur in Decretis distinct. xxvii. cap. Voventibus, & causa xxvii, quest. 1. sub iisdem verbis. Non esse tam Hieronymi, sed Glossæ super I. ad Tim. ex Augustino usurpatis, Appendix notat.

QUESTIUNCULA III.

1. Ulterius. Videtur quod nec etiam votum solemne dirimat matrimonium contractum. Quia, sicut Decretalis (Coelestini III. cap. Rursus de clericis, vel voventibus) dicit, apud Deum non minus obligat votum simplex quam votum solemne. Sed matrimonium acceptatione divina stat, vel dirimitur. Ergo cum votum simplex non dirimat matrimonium, nec votum solemne dirimere poterit.

2. Præterea. Votum solemne non addit ita validum fobur supra votum simplex, sicut juramentum. Sed votum simplex etiam juramento superveniente non dirimit matrimonium contractum. Ergo nec votum solemne.

3. Præterea. Votum solemne nihil habet quod non possit votum simplex habere: quia votum simplex possit habere scandalum, cum possit esse in publico, sicut & solemne. Similiter Ecclesia possit, & debet statuere quod votum simplex dirimatur matrimonium contractum, (1) ut multa peccata vitarentur. Ergo qua ratione votum simplex non dirimit matrimonium, nec solemne votum dirimere debet.

Sed contra est quod ille qui facit votum solemne, contrahit matrimonium spirituale cum Deo, quod est multo dignius quam materiale matrimonium. Sed matrimonium materiale prius contractum dirimit matrimonium post contractum. Ergo & votum solemne.

Præterea. Hoc etiam probari potest per multas autoritates quæ in littera pontificis.

SOLUTIO I.

Respondeo dicendum ad primam questionem: quod votum, ut ex dictis patet, est quidam promissio contractus inter Deum, & hominem. Unde cum contractus bona fide inter homines factus obligat ad necessariam observationem, multo fortius votum quo homo Deo aliquid promittit, in his damnatax ad quæ votum se extendit; in illis autem ad quæ votum ratione se extendit, obligatio voti non habet locum: & ideo qui votum rite factum prætermittit, mortaliter peccat, quia fidem quam cum Deo initit, frangit.

Ad primum ergo dicendum, quod illud quod votum fiendum impedit, si præsens esset, etiam voto facto obligationem atferit: unde cum de impossibili non possit esse votum, ut dictum est, si aliquid fiat impossibile post voti emissionem, quod prius erat (2) possibile, obligatio voti quantum ad illud tollitur; ut si quis dives voverit ædificare Ecclesiam, quod postmodum perficere non possit paupertate superveniente, non obligatur ex voto ad implendum. Sed tamen in hoc distinguendum est dupliciter. Uno modo, quia vel omnino factus est impotens; & tunc non tenetur simpliciter ad hoc quod votit: vel est factus impotens ad totum perficiendum, quamvis non ad partem; & tunc ad illud quod potest, remanet obligatus. Alio modo distinguendum est, utrum ex

sua culpa impotentiam incurrit, quia tunc oportet recompensare per poenitentiam; vel non ex culpa sua, & tunc non tenetur ad aliquam recompensationem. Illa ergo quæ virginitatem vovit, si corrupta est, quamvis non possit virginitatem reddere, tamen potest reddere continentiam; & ad hoc remanet obligata, & ulterius ad poenitentia lamentum, per quod virginitatem amissam Deo recompensat: quod quidem etsi non sit æquivalens simpliciter, est tamen æquivalens quantum ad reputationem Dei, qui non exigit ab homine ultra posse.

Ad secundum dicendum, quod quamvis delibera-
tio sit causa variabilis, tamen rectitudo legis naturalis, qua dictat quod promittitur Deo esse servandum, est invariabilis; & hoc dat necessarium obli-
gationem voto.

Ad tertium dicendum, quod sicut juramentum quod veritatem in deteriore exitum, non est servandum, ita nec voto. Unde Isidorus dicit, Lib. II. Syno-
nimorum, & habetur in Decr. causa xii. quæst.
iv. cap. In malis. In turpi voto muta decretum; quia voto non extendit se ad illicita, vel minus bona, ut dictum est. Nec differt utrum tunc fuerit illicitum quando voto missum est, vel postmodum illicitum fiat.

Ad quartum dicendum, quod illud quod sub con-
ditione vovetur, non vovetur simpliciter; & ideo non obligat nisi illa conditione extante.

Ad quintum dicendum, quod voto interpretatum obligat, sicut & voto oretenuis missum; unde si aliquis post tempus probationis in monasterio remanserit, obligatur ex voto interpretativo; nisi forte propter aliquam causam fuerit sibi annus protelatus, vel consueverit aliis protelari: quia tunc non facit voto interpretatum ultra annum stans: & talis qui interpretatum voto feci, ad tria vota reli-
gionis principalia in omni casu tenetur; (3) sed ad alias observantias, quarum (4) transgressio ex dissimilatione prælatorum inducitur, qui dum videntes non corrigunt, indulgere videntur, (5) non videtur obligari, & præcipue si sit simplex, qui talia discernere sufficienter nesciat.

Ad sextum dicendum, quod obligatio voti ex propria voluntate causatur: unde si in vovendo prius cogitavit de religionem intrando, & postea elegit tam religionem, vel talem locum, obligatur simpliciter ad religionem: unde si non potest in illa quam elegit, recipi, debet aliam querere. Si autem primo, & principaliter cogitavit de tali religione, vel tali loco, in voto suo intelligitur haec conditio, si illi volunt eum recipere; alias esset indiscretum voto: unde conditione non extante, non obligatur. Si autem dubitet quomodo se in vovendo haberit, debet tui-
torem viam eligere, ne se discrimini committat.

Ad septimum dicendum, quod si quando quis vovit, puta se intraturum religionem, intendebat se ad statim obligare, vel ad arbitrium alienum, non potest ulterius differre etiam propter debita solvenda; sed ille qui eum recipit, tenetur ea persolvere. Si autem in vovendo de debitis cogitabat, probabiliter præsumi potest quod non intendebat se obligare antequam de rebus suis disposuerit. Quando autem tinet rationabiliter perpetuum impedimentum, tene-
tur ulterius non differre.

(3) Al. deest sed. (4) Al. transgressor. (5) Al. non videntur, & mox si sint simplices, & iterum nesciant.

SOLUTIO II.

Ad secundam questionem dicendum, quod per hoc res aliqua desinit esse in potestate alicuius per quod transit in dominium alterius; promissio autem alicuius rei non transferit eam in dominium ejus cui promittitur: & ideo non ex hoc ipso quod aliquis rem promittit aliquam, desinit res illa esse in potestate sua. Cum ergo in voto simplici non sit nisi simplex promissio proprii corporis ad continentiam Deo ser-
vandam facta, post votum simplex adhuc remanet homo dominus corporis sui; & ideo potest ipsum dare alteri, scilicet uxori, in qua datione matrimonii sacramentum consistit, quod indissolubile est: & proprius hoc votum simplex quamvis impedit contrahendum, quia peccat matrimonium contrahens post votum simplex continentiae, tamen quia verus contractus est, non potest matrimonium per hoc di-
rimi.

Ad primum ergo dicendum, quod voto est for-
tius vinculum quam matrimonium quantum ad illud cui fit, & ad quod ligat: quia per matrimonium li-
gatur homo uxori ad redditionem debiti, sed per voto
Deo ad continentiam. Tamen quantum ad mo-
num ligandi matrimonium est fortius vinculum quam
voto simplex: quia per matrimonium traditur actualiter vir in potestatem uxoris, non autem per voto
simplex, ut dictum est: potior autem semper est con-
ditio possidentis. Sed quantum ad hoc simili modo
obligat voto simplex sicut sponsalia: unde propter
voto simplex sunt sponsalia dirimenda.

Ad secundum dicendum, quod præceptum prohibens matrimonium inter consanguineos, non haber, inquantum est præceptum Dei, vel Ecclesie, quod
dirimat matrimonium contractum, sed inquantum
facit quod consanguinei corpus non possit transire in
potestatem consanguinei. Hoc autem non facit præ-
ceptum prohibens matrimonium post voto simplex,
ut ex dictis patet: & ideo ratio non sequitur: ponitur enim pro causa quod non est causa.

Ad tertium dicendum, quod ille qui contrahit
matrimonium per verba de presenti post voto sim-
plex, non potest cognoscere uxorem carnaliter sine
peccato mortali: quia adhuc restat sibi facultas im-
plendi continentiae votum ante matrimonium con-
summatum, ut ex dictis patet supra dist. xxvii. q.
1. art. 3. quæstiunc. 2. Sed postquam jam matrimo-
nium consummatum est, est sibi factum illicitum
non reddere debitum uxori exigenti, tamen ex culpa sua: & ideo ad hoc obligatio voti non se extendit, ut
ex dictis patet: tamen debet lamentum pœnitentiae
recompensare pro continencia non servata.

Ad quartum dicendum, quod quantum ad ea in
quibus non est factus impotens voto continentiae
servare, adhuc post contractum matrimonium obli-
gatur ad servandum, propter quod mortua uxore
tenetur totaliter continere: & quia ex matrimonii
vinculo non obligatur ad debitum petendum, ideo
non potest petere debitum sine peccato, quamvis
possit sine peccato reddere debitum exigenti, post-
quam obligatus est ad hoc per carnalem copulam præ-
cedentem. Hoc autem intelligendum est, sive mulier
petat expresse, sive interpretative, ut quando mulier
vere cunda est, & vir sentit ejus voluntatem de redi-
tione debiti: tunc enim sine peccato reddere potest,

QUÆSTIÖN ID

& præcipue si ei timet de periculo castitatis. Nec ob-
stat quod non sunt pares in matrimonii actu, quia
quilibet potest hoc quod suum est, abrenuntiare.
Quidam tamen dicunt, quod potest & petere, &
reddere, ne nimis onerosum reddatur matrimonium
uxori semper exigenti. Sed si recte inspicatur, hoc
est exigere interpretative.

SOLUTIO III.

Ad tertiam questionem dicendum, quod omnes
dicunt, quod voto soleme sicut impedit marri-
monium contrahendum, ita dirimit matrimonium
contractum.

Quidam autem assignant pro causa scandalum.
Sed hoc nihil est: quia etiam voto simplex quando-
que scandalum habet, cum sit quodammodo publi-
cum quandoque: & præterea insolubilitas marri-
monii est de veritate vitæ, quæ non est propter scanda-
lum dimittenda.

Et ideo alii dicunt, quod hoc est propter statutum
Ecclesie. Sed hoc etiam non sufficit: quia secundum
hoc Ecclesia posset contrarium statuere, quod non
videtur verum.

Et ideo dicendum cum aliis, quod voto soleme
ex sui natura habet quod dirimat matrimonium
contractum, inquantum scilicet homo per ipsum amisit
sui corporis potestatem, Deo illud ad perpetuam con-
tinuentiam tradens, ut ex dictis patet: & ideo non po-
test ipsum tradere in potestatem uxoris ad marri-
monium contrahendum: & quia matrimonium quod
sequitur tale voto, nullum est, ideo voto præ-
dictum dirimere dicitur matrimonium contractum.

Ad primum ergo dicendum, quod voto simplex
quoad Deum dicitur non minus obligare quam so-
lemne in his quæ ad Deum spectant, sicut est sepa-
ratio à Deo per peccatum mortale: quia mortaliter pec-
cat frangens voto simplex sicut soleme, quamvis
gravius sit peccatum frangere soleme, ut sic com-
paratio in genere accipiat, non determinata quanti-
tate reatus. Sed quantum ad matrimonium, per quod
homo homini obligatur, non oportet quod sit æqualis
obligationis etiam in genere: quia (6) ad quedam sunt
obligati voto soleme, & non simplex.

Ad secundum dicendum, quod juramentum plus
obligat ex parte ejus ex quo fit obligatio, quam vo-
to; sed voto soleme plus obligat quantum ad
modum obligandi, inquantum actualiter tradit hoc
quod promittitur, quod non fit per juramentum: &
ideo non sequitur ratio.

Ad tertium dicendum, quod voto soleme ha-
bet actuali exhibitionem proprii corporis, quam
non habet voto simplex, ut ex dictis patet: & ideo
ratio ex insufficienti procedit.

ARTICULUS IV.

Utrum in voto possit fieri dispensatio.

Ubi supra art. 10.

1. Ad quartum sic proceditur. Videatur quod in
voto non possit fieri dispensatio. Voto
commune minimum habet de ratione voti. Sed in vo-
to communi nullus potest dispensare. Ergo nec in vo-
to singulari.

In IV. Sent. Tom. V.

(6) Nicolajus addit nempe. (7) Al. ministeriorum. (8) Vulgata: Animal autem quod immolari potest Do-
mino, si quis voverit, sanctum erit; & mutari non poterit, id est nec melius malo, nec pejus bono.

Ex EDIT. P. NICOL. (a) Immo tract. de præcept. & dispensat. cap. xvi.

QUÆSTIUNCULA II.

1. Ulterius. Videtur quod quilibet prælatus possit
in voto dispensare. Quilibet enim prælatus ad hoc
constituitur quod utilitatibus subditorum provideat. Er-
go si utilitas subditorum requirat, potest dispensare.

2. Præterea. Ex hoc aliquis potest dispensare
in voto quod est constitutus dispensator (7) mysterio-
rum Dei. Sed hoc competit cuilibet prælato. Ergo &c.

Sed contra, quia in corpore humano quedam sunt
actiones quæ solis principalibus membris convenient, &
quedam etiam soli capit. Sed in Ecclesia vicem
capitis tenet Papa, & vicem principalium membro-
rum prælati majores, ut Episcopi. Ergo aliquæ dis-
pensationes sunt quas solus Papa potest facere.

QUÆSTIUNCULA III.

1. Ulterius. Videtur quod nullum voto possit
commutari. Levit. ult. 9. (8) Animal quod immolari
potest Domino, non potest mutari nec in melius, nec in
pejus. Ergo si sit voto licitum, non potest mutari.

2. Præterea. Si posset mutari, præcipue posset
mutari in melius. Sed hoc non potest, quia Bernar-
dus dicit de bene ordinatis monasteriis (a) serm. xix.
super cant. Nullus meo consilio egredietur desiderio
arctioris vitæ sine superioris licentia. Ergo &c.

Sed contra est quod licet semper proficer. Ergo
potest etiam voto in melius commutari.

QUÆSTIUNCULA IV.

1. Ulterius. Videatur quod propria auctoritate pos-
sit aliquis voto commutare. Quia si aliquis post
voto terræ sanctæ vovet religionem intrare, libera-
tus est, si implet secundum, ut Decret. dicit de vo-
to, & voti redempt. cap. Scripturæ. Sed potest pro-
pria auctoritate religionem vovere. Ergo & propria
auctoritate potest voto commutare.

2. Præterea. Ille qui fecit aliqua vota in sæculo,
non videatur ad illa teneri postquam est claustrum in-

T

gres-